

Образование и наука без границ 05.12.2012 07 - 15 декабря 2012 г. Польша

[http://www.rusnauka.com/35\\_OINBG\\_2012/Pedagogica/4\\_122210.doc.htm](http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2012/Pedagogica/4_122210.doc.htm)

Педагогические науки/4.Стратегические направления  
реформирования системы образования.

**Котлярова О.О.**

*Луганський національний університет імені Тараса Шевченка*

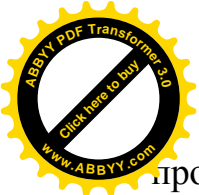
## **Розвиток професійної освіти в Україні та світі на сучасному етапі**

В умовах становлення суспільства, основою якого є знання, вища освіта набуває пріоритетного значення для розвитку окремих країн та світу в цілому. Сфера вищої освіти одночасно стає активним учасником, рушійною силою та каталізатором основних тенденцій суспільного розвитку на сучасному етапі. Тенденції до інтеграції освітніх процесів, які продиктовані Болонською угодою, значним чином впливають на модернізацію освіти, що відбувається в Україні. Це актуалізує необхідність створення єдиного освітнього простору, основними ознаками якого є якість освіти, мобільність студентів, викладачів, дослідників, багатогранність та гнучкість змісту освітніх програм і технологій їх реалізації з урахуванням національних традицій, автономії й академічних вольностей вищих навчальних закладів.

На початку ХХІ сторіччя освіта в усіх країнах світу повинна відповісти на питання щодо забезпечення безпеки, зміцнення держави за рахунок якісного змінювання людських ресурсів і створення професійного суспільства. Зараз відбувається пошук стратегічних шляхів розвитку освітніх систем, які б відповідали потребам попиту на послуги вищої школи при підготовці майбутніх спеціалістів в умовах ринку праці; забезпечення рівня освіти й кваліфікації випускників професійних шкіл.

Що ж являє собою освіта в цілому та зокрема вища освіта?

Освіта є складовою виховання, але дещо вужчою категорією. Під нею розуміють усе те, що сприяє формуванню світогляду особистості, її



професійних знань, навичок і вмінь. Освіта – сукупність знань, умінь, навичок, поглядів і переконань, а також певний рівень розвитку пізнавальних сил та практичної підготовки, що досягаються в результаті цілеспрямованої навчально-виховної роботи [1, с. 214].

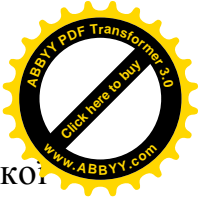
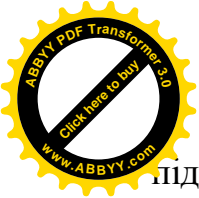
Іншими словами, освіта – це частина соціалізації; вона є соціально спрямованою та контролюється.

Колишній директор ЮНЕСКО Федерико Майер акцентує на тому, що “освіту в широкому розумінні слід вважати засобом, який дає кожній людині змогу стати особистістю, активним членом суспільства, здатним допомогти кожній общині, кожному суспільству зробити крок до кращого життя”[2, с. 203].

Висловлюючи своє розуміння ролі освіти в сучасному світі, В. Андрущенко зазначає, що “Освіта загалом і вища освіта зокрема відіграє в суспільстві унікальну роль: вона відтворює особистість, озброює її знаннями, формує світогляд і творчі здібності, виховує як патріота і громадянина — тобто реально готує його (суспільства) майбутнє. І від того, якою буде наша освіта, без перебільшення, залежить майбутнє держави: народу і культури”[2, с. 215]. Ця думка також простежується у працях Б. Гершунського: “Саме освіта принципово “працює” на майбутнє, визначаючи наперед особистісні якості кожної людини, її знання, вміння, навички, світоглядні і поведінкові пріоритети, а відтак — економічний, моральний, духовний потенціал суспільства, цивілізації загалом”[3,с.89].

Отже, освіті, зокрема професійній, відводиться важлива роль у розвитку суспільства і розв’язанні його проблем.

Тенденція до всебічної (єдиної) університетської системи освіти чітко спостерігається сьогодні головно в університетах тих країн, які встигли найглибше зануритися у процес створення інформаційного суспільства. Донедавна малоструктуровані системи вищої освіти виконували достатньо обмежену кількість завдань щодо збереження й зміцнення державних структур країни, проведення наукових і технологічних досліджень з одночасною



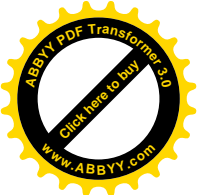
підготовкою науковців, а також забезпечення економіки фахівцями високої кваліфікації.

У більшості країн основні завдання щодо організації навчальних закладів вищої освіти, які мають професійно орієнтовані програми навчання паралельно з університетським сектором, майже однакові:

- запропонувати професійно орієнтовані та економічно вигідні типи освіти для задоволення потреб ринку праці;
- забезпечити потреби зростаючої кількості вступників без істотного збільшення урядових витрат на вищу освіту;
- запропонувати передусім програми, орієнтовані на викладання в яких частково використовуватимуться дослідження прикладного характеру;
- поновлення та покращення вже існуючої професійно орієнтованої освіти [4].

Ці завдання є актуальними і для України, де пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку вищої освіти є:

- особистісна орієнтація вищої освіти;
- формування національних і загальнолюдських цінностей;
- створення для громадян рівних можливостей у здобутті вищої освіти;
- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій;
- формування в системі освіти нормативно-правових і організаційно-економічних механізмів залучення і використання позабюджетних коштів;
- підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти, посилення їх державної і суспільної підтримки;
- розвиток освіти, як відкритої державно-суспільної системи;
- інтеграція вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітніх просторів [2].



Офіційне приєднання України до Болонської угоди відбулось 19 травня 2005 року з підписанням відповідної декларації на конференції в місті Берген. Саме завдяки цьому на сьогоднішній момент наша країна має змогу бути повноправною учасницею європейського та світового освітнього просторів.

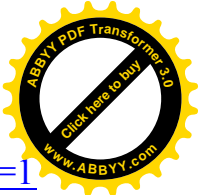
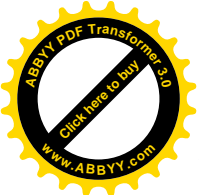
В світлі цього необхідно зазначити, що важливою тенденцією в розвитку світової освіти є значне розповсюдження нововведень за умов збереження національних традицій і національної ідентичності країн і регіонів. Саме тому освітній простір стає полікультурним і орієнтується на розвиток людини й цивілізації у цілому.

Поряд з вищезазначеним в світовій освіті можна простежити прагнення до демократичної системи освіти, іншими словами можливість для всього населення країни отримати освіту та наступність її рівнів; надання автономності та самостійності навчальним закладам; забезпечення права на освіту всім бажаючим; підвищений інтерес до обдарованих дітей і молоді, до особливостей розвитку їх здібностей в процесі й засобами освіти; пошук додаткових ресурсів для освіти дітей з відхиленнями в розвитку, дітей-інвалідів.

Таким чином, основні тенденції розвитку професійної освіти є загальними для багатьох країн світу, серед яких Україна не є винятком, оскільки її державна політика в сфері освіти націлена на інтеграцію до європейського та світового освітніх просторів.

#### Література:

1. **Ягупов В.В.** Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560с.
2. **Андрущенко В. П.** Роздуми про освіту : Статті, нариси, інтерв'ю : 2-ге вид., допов. — К.: Знання України, 2008. — 819 с.
3. **Гершунский Б.С.** Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) М.: Совершенство, 1998. – 459 с.
4. **Загальні принципи формування систем вищої освіти європейських країн/Available from:**



[http://ostriv.in.ua/index.php?option=com\\_content&task=view&id=392&Itemid=1](http://ostriv.in.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=392&Itemid=1)

101